

Verslag Mechelen Cultuurstad, 16 oktober 2021

Context

De Stad Mechelen (afdeling Lokaal Cultuurbeleid) organiseerde op zaterdag 16 oktober 2021 Mechelen Cultuurstad in Het Predikheren. Dit participatief moment vloeide voort uit de doelstelling van het stadsbestuur om de kunst- en cultuursector in Mechelen, maar ook alle Mechelaars met een hart voor cultuur nauw te betrekken bij het lokaal cultuurbeleid.

De deelnemers dachten samen na over de uitdagingen: ruimte, participatie, talentontwikkeling en verbinden. Deze uitdagingen kwamen naar voor in de [Landschapstekening Kunst en Cultuur Mechelen](#) en geven aanleiding om samen verder na te denken over waar het in de toekomst naartoe moet. De coronacrisis en de impact hiervan heeft de kwetsbaarheid van de sector aan het licht gebracht. Tijdens Mechelen Cultuurstad gingen we samen na hoe we Mechelen als cultuurstad op zowel korte als lange termijn kunnen versterken en verduurzamen.

Doelstellingen

De doelstellingen van Mechelen Cultuurstad zijn:

- Een participatief moment om de kunst- en cultuursector in Mechelen, maar ook burgers inspraak te geven bij het lokaal cultuurbeleid van de stad.
- De deelnemers formuleren ideeën over verschillende thema's/uitdagingen die de Stad in deze beleidsperiode verder zal uitwerken.
- De resultaten van deze dag bestaan uit een aantal ideeën voor mogelijke acties die de stad in de komende jaren met belangstellende culturele spelers zoals de Stedelijke Cultuurraad en het Mechels Kunstenoverleg wil uitwerken.

Mechelen Cultuurstad vormt de start van een participatief proces waarbij stad, culturele actoren en burgers met elkaar in gesprek blijven om het beleid verder vorm te geven en regelmatig de resultaten van dit beleid te evalueren.

Deelnemers

Er waren in totaal 57 deelnemers. De deelnemers konden op voorhand drie thema's kiezen waarover ze in gesprek wilden gaan. De gesprekstafels vonden plaats onder leiding van een moderator.

Verloop van de dag

Het participatiemoment bestond uit twee plenaire gedeelten en groepsgesprekken aan tafels. Het eerste plenaire deel omvatte vier inspirerende presentaties en getuigenissen uit het lokale werkveld ter inleiding van de thema's. Voor de gesprekstafels werden de deelnemers opgedeeld in groepen op basis van hun keuze, zodat alle deelnemers aan bod kwamen. Na een half uur schoven de deelnemers door naar een volgend thema. In het tweede plenaire deel gaven de moderatoren van elke groep een korte samenvatting van de belangrijkste aspecten en mogelijke acties die per thema aan bod kwamen.

Het programma zag er als volgt uit:

- Verwelcoming en inleiding door Björn Siffer, schepen van cultuur
- Presentaties
 - Ruimte: Koen Kwanten van RADAR en Obed Vleugels van Artenova
 - Participatie: Natasja Lories, Lise Vanderick en Sabine Blavier van De Keeting vzw
 - Talentontwikkeling: Annelien Van Damme van RADAR
 - Verbinden en versterken cultureel weefsel: Vicky Vermoezen van DE MAAN en Layla Bentla, Imane Bentla en Saida El Aissaoui van J@M vzw
- Gesprekstafels
 - Ruimte
 - Participatie
 - Talentontwikkeling
 - Verbinden
- Plenair gesprek met resultaten per thema
- Netwerkmoment

Resultaten

Hieronder volgt een samenvatting van de vraagstelling en resultaten per gesprekstafel.

1. Ruimte

Mechelen blijft investeren in culturele infrastructuur. Niet alleen om een jong en divers publiek aan de stad te binden en voldoende geprikkeld te houden, maar ook omdat culturele infrastructuur de motor is voor stadsvernieuwing. De Stad heeft hier de voorbije jaren dan ook sterk in geïnvesteerd. En toch liggen er nog heel wat uitdagingen op het vlak van ruimtegebruik en de rol die cultuur kan spelen bij de ontwikkeling van een stad en zijn samenleving. Steeds meer groeit de nood aan artistieke werk- en repetitieruimte, alsook flexibele presentatieruimte waar ad hoc kan getoond worden. De problematiek met betrekking tot ruimte en het in gedrang komen van maatschappelijk vastgoed doet zich niet enkel voor in Mechelen, maar is een vraagstuk dat zich stelt in elke sterk groeiende stad.

- **Hoe gaan we om met de steeds groeiende vraag naar ruimte, alsook het optimaal benutten van de bestaande culturele infrastructuur?**
- **Wat denk je over gemeenschappelijk gebruik van ruimte?**
- **Wat denk je over tijdelijk gebruik van ruimte en waarom biedt dit een oplossing of juist een probleem? Welke acties kunnen hierrond worden opgezet?**

Binnen de cultuursector is er een grote en brede vraag naar ruimte voor zowel professionele kunsten als amateurkunsten en socio-culturele organisaties. Dit gaat van vergader-, speel- en repetitieruimte tot makersplekken die technisch zijn uitgerust. Bij werkplekken voor creatie is er zowel vraag naar gedeelde ruimte (plekken voor co-creatie, inspiratieplekken waar kunstenaars elkaar ontmoeten) als niet gedeelde ruimte (waar kunstenaars ongestoord en in afzondering kunnen werken). Elke kunstdiscipline heeft verschillende noden waar rekening mee gehouden dient te worden. Zo vraagt muziek (en zijn verschillende stijlen: pop, klassiek, jazz,...), beeldende kunst, theater of dans een andere invulling van de infrastructuur.

Ideeën:

- **Online databank** met beschikbare ruimtes die gedetailleerde informatie weergeeft over de infrastructuur.
- **Aanspreekpunt:** loket of matchmaker om vraag en aanbod te verbinden.
- **Publieke en private ruimtes delen** (bv. scholen). In kaart brengen welke ruimtes 's avonds, in het weekend of tijdens vakantieperiodes leeg staan en mogelijkheden

bekijken om deze open te stellen (→ maar wat met juridisch aspect, praktisch en veiligheid?).

- **Tijdelijke herbestemming** van leegstaande gebouwen.
- **Beleid rond culturele infrastructuur** in nieuwe wijken (...% van investering in cultuur in de aanleg van nieuwe wijken).

2. Participatie

Cultuurparticipatie is een basisrecht voor elke Mechelaar. Deelnemen en deelhebben aan cultuur moet in Mechelen voor iedereen mogelijk zijn, ongeacht fysieke, verstandelijke, financiële of sociale mogelijkheden en beperkingen. En dit zowel als publiek, artiest, medewerker of organisator. Participatie is daarbij een middel om diversiteit en inclusie in het cultureel aanbod te verbreden. Hoewel de participatiecijfers voor cultuur in onze stad in stijgende lijn zitten, is het publiek geen weerspiegeling van onze diverse maatschappij.

- **Hoe kunnen we dit niet bediende publiek bereiken en betrekken bij het cultuuraanbod, zodat dit inclusiever wordt?**

Als we spreken over dit niet bediende publiek, over wie gaat het dan juist? Wie willen we bereiken? En welke doelgroepen ziet Stad Mechelen hierin? Deze kennis is noodzakelijk om een participatief proces op te starten. Daarnaast is er ook ruimte, openheid, tijd en budget nodig om dit te realiseren.

Ideeën:

- **Mechels veldonderzoek** in samenwerking met diverse actoren om noden en drempels in kaart te brengen.
- **Buddysysteem.**
- **Projecten op school** en kinderen de kansen geven om eens op een podium te staan.
- **Samenwerking met partners** die in contact staan met de doelgroepen en vertrekken vanuit hun noden. **Actief naar doelgroepen toegaan** en vanuit hun interesses samenwerken.
- Meer **buurt- en wijkgericht** werken (niet enkel centrum).
- **Heldere en toegankelijke communicatie.** Informatie verschaffen zowel digitaal als in een fysiek punt + via doelgroepenorganisaties.
- **5 grote aanbevelingen van de cultuurraad** in het advies '[Cultuur voor allen](#)'.
- **Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de superdiversiteit van Mechelen meer weerspiegeld wordt in de Mechelse kunst- en cultuursector?**

Ideeën:

- **Visie rond diversiteit** op niveau van organisaties.
- Naar de doelgroepen (verschillende gemeenschappen) toe gaan en **actief luisteren.** Samenwerken vanuit wat wordt voorgesteld.
- Een **divers cultuuraanbod** zodat er voor iedereen voldoende is.
- **Representatie** zowel op niveau van het bestuur, beleid, op het podium, in tentoonstellingszalen,... Mensen moeten zichzelf kunnen herkennen in wat ze zien of horen.
- **Participatietrajecten met scholen.** Scholen zijn namelijk DE organisatie waar effectief de diversiteit van onze maatschappij weerspiegeld wordt. Een school of een klas zorgt voor gelijkheid en een democratische aanpak.
- Bewust op zoek gaan en **diversiteit aanbieden** binnen de werking of het programma.

- **Hoe kunnen we meer bottom-up werken?**

Ideeën:

- **Werkgroepen** oprichten om inspraak te verlenen over bv. drempels, maar ook om doelen te formuleren.
 - **Cultuurcafé:** een plek waar er over cultuur kan worden gepraat en ideeën kunnen worden uitgewisseld.
 - **Samen-maken.** Actief naar mensen toegaan en vanuit hun noden, vragen en verwachtingen vertrekken.
 - **Personen uit bepaalde doelgroepen (minderheidsgroepen)** betrekken als coach/begeleider om drempels weg te werken.
 - **Buurtwerkingen** betrekken.
 - **Kunstenaar als initiator en bemiddelaar** tussen artistieke en culturele projecten en buurtwerking.
- **Hoe kunnen we drempels binnen cultuur ontdekken en wegwerken?**

Ideeën:

- **Veldonderzoek** om drempels in kaart te brengen (zie hierboven).
- **Een drempelmeldpunt:** het publiek kan melden waar ze drempels ervaren. Dit geeft organisaties inzicht om aanpassingen te doen en drempels weg te werken.
- **“Cultuurloket”:** een infopunt, fysieke plek waar je terecht kan met al je vragen, voor ticketverkoop, brochures, etc. Cultuurinstellingen moeten een echt gezicht hebben en niet enkel digitaal aanwezig zijn. Fysieke plekken en offline informatie zijn belangrijk om bepaalde doelgroepen te bereiken.
- In **dialogoog** gaan met je publiek.
- **Laagdrempelige communicatie** die verstaanbaar is voor iedereen.
- **De 7 B's van toegankelijkheid:** bruikbaarheid, beschikbaarheid, betaalbaarheid, bereikbaarheid, bekendheid, begrijpbaarheid, betrouwbaarheid.
- **Lerend netwerk.** Samenwerken met (sociale) organisaties om drempels tot de eigen werking te leren kennen en informatie uit te wisselen.

3. Talentontwikkeling

Mechelen is een dynamische, creatieve en uitdagende stad die barst van potentieel talent. Het deeltijds kunstonderwijs, RADAR, de verschillende verenigingen en Thomas More bieden tal van opportuniteiten voor deze vruchtbare voedingsbodem om te ontdekken en te groeien. Daarnaast zijn er ook verschillende cultuurhuizen die ondersteuning en begeleiding verlenen aan jong talent en startende kunstenaars. Desondanks blijft het een uitdaging om kunstenaars hier in de stad te houden en nieuwe aan te trekken. Kunstenaars liggen aan de basis van een succesvol, kwalitatief en dynamisch kunstenlandschap. We hechten dan ook veel belang aan dit creatief talent.

- **Hoe verankeren we kunstenaars in de stad zodat ze hier mee in willen investeren?**
- **Hoe kunnen er nog meer duurzame/voortdurende kansen worden gecreëerd?**
- **Hoe kunnen er nog meer doorgroeimogelijkheden worden gecreëerd (instroom – doorstroom)?**
- **Wat zijn momenteel de struikelblokken om door te stromen en hoe kunnen we deze hindernissen wegwerken?**

Talentontwikkeling verloopt in **verschillende stappen**. Eerst is er participatie, dan herkenning van eigen talent en vervolgens de wens om dat verder te ontwikkelen. Talentontwikkeling betekent op al deze stappen ingrijpen.

Voorbeeld participatie:

Welkom in Mechelen begeleidde een groep erkende vluchtelingen naar Kunstuur. Het praktisch aspect werd georganiseerd door Welkom in Mechelen en Kunstuur zorgde voor gratis tickets voor een beperkte groep. Zonder deze omkadering zouden de deelnemers nooit deze stap gezet hebben en konden ze dus niet participeren. Welkom in Mechelen wil dit graag uitbreiden naar musea, etc.

Voorbeeld ontwikkelen:

Professionele kunstorganisaties staan open voor het geven van speelkansen aan lokaal talent. Casco Phil vanuit discipline klassieke muziek, JazzZolder voor jazztalent, nona voor podiumkunsten maar dan vooral voor wie al een zeker traject heeft afgelegd. Speelkansen zijn belangrijk in de herkenning en ontwikkeling van talent.

De deuren staan duidelijk open, maar hoe **faciliteren we de dialoog** tussen talenten en professionelen? Hoe dichten we het gat tussen sociale en culturele organisaties?

Tijdens de gesprekken werd er ook voorgesteld dat de titel talentontwikkeling beter geformuleerd zou worden als groeikansen geven en nemen.

Ideeën:

- **Aanstormend talentenbank** zoals er al een vrijwilligersbank bestaat.
- **Speeddate:** informele ontmoetingen werken goed omwille van de laagdrempeligheid.
- **Markt** waar organisaties die zich openstellen aanwezig zijn, net als kunstenaars die zich willen ontwikkelen.
- **Drempels in kaart** brengen die mensen ervaren om aan hun talent te werken.
- **Talent ontdekken:** doorstroom vanuit scholen naar DKO. Wat leeft er aan talent?
- **Betaalbare ruimte**, atelier is een noodzaak om talent te ontwikkelen.
- **Co-creatie:** breng kunstenaars van verschillende disciplines samen. Dit stimuleert talentontwikkeling. Creatieve geesten steken elkaar aan.
- **Buddy's** voor talentontwikkeling: peterschap, mentorship: professionelen en vrijwilligers die hun kennis en netwerk willen delen.
- **Scouting:** ondersteuning vanuit professionele kunstorganisaties. Zij moeten de talenten opzoeken niet wachten tot ze tot hen komen. Laat ons de richting van dit verkeer veranderen. Artistieke directeurs, journalisten, schrijvers,... zouden kunnen op zoek gaan naar artiesten in de stad. Als kunstenaar zelf deze stap zetten is niet altijd evident, gesprekken met artistiek directeurs kunnen best intimiderend zijn. Als kunstenaar uitgenodigd worden neemt heel wat drempels weg.
- **Open atelierbezoeken** waarbij kunstenaars de kans krijgen zich te presenteren.
- Talent ontwikkelen kan enkel als er een **financiële basis** van zekerheid is.
- **Begeleiding** bij aanvragen subsidies/zoektocht naar financiële middelen.

4. Verbinden en versterken cultureel weefsel

Het culturele veld in Mechelen kent al decennialang een traditie van samenwerking. Het zit in het DNA van een stad op mensenmaat, met behapbare omvang en vele dynamische, energieke, creatieve spelers die als vanzelfsprekend de handen in elkaar slaan. De kracht van de schaalgrootte kan worden uitgespeeld: deelnemers binnen eenzelfde branche kennen elkaar en dat creëert nieuwe mogelijkheden. En toch lijkt er nog verbinding te ontbreken tussen de

verschillende netwerken die vandaag reeds bestaan. Er is nog werk aan het uitbouwen van een horizontaal netwerk waarbij er met een open blik wordt gekeken naar de verschillende culturele actoren als gelijke partners. Het fijnmazig netwerk van professionele kunstorganisaties, socio-culturele verenigingen en individuele kunstenaars bepaalt immers het unieke karakter van het Mechelse cultuurlandschap. Het belang van een sterk lokaal cultureel weefsel kan niet genoeg benadrukt worden. Voor de organisaties en artiesten, maar ook voor de Mechelaar.

- **Hoe kunnen we dit cultuurlandschap nog meer op elkaar afstemmen en verbinden zodat dit netwerk wordt versterkt en er een veerkrachtig vangnet kan worden opgebouwd?**
- **Hoe kunnen we nog meer samenwerking stimuleren en ondersteunen?**

Ideeën:

- **Netwerkmomenten** om elkaar te leren kennen.
- **Mapping van het landschap/netwerk.** Kennis van het netwerk en andere sectoren.
- **Cultuurpas** naar analogie van de sportpas.
- **Cultuurmarkt:** om aanbod bekend te maken en zowel organisaties als publiek te verbinden (matchmaking).
- **Kwaliteitslabel:** Made in Mechelen.
- **Faciliteiten delen:** infrastructuur, vrijwilligers, materiaal,...
- Verschillende/aangepaste **communicatiemiddelen** en kanalen gebruiken.
- **Kunstenaar** als verbindende factor.
- **Luisteren** naar elkaar en **uitwisseling** creëren.
- **Nieuwe functies koppelen aan locaties**, anders denken over de locaties.
- **Samenwerken onder één dak** met meerdere sectoren.
- **Amateurs en professionelen** samenbrengen.

Vervolg

Hoe gaan we aan de slag met de ideeën die hierboven werden geformuleerd? De Stad bekijkt samen met de Cultuurraad en het Mechels Kunstenoverleg welke ideeën we verder kunnen uitwerken tot concrete acties.

Heb je interesse om je verder te engageren bij het uitwerken en opvolgen van de acties? Neem dan contact op via cultuur@mechelen.be. Wanneer er voldoende interesse is, richten we een werkgroep op rond bepaalde thema's.

Word je graag lid van de cultuurraad? Stel je dan nu kandidaat via deze [link](#).